

Head kooliteed!

Are kooli 1. klass. Vasakult: Jorkke Ao, Daria-Loreen Lindvest, Karl Martin Braanaas, Mattis Niine, Oscar Närep, Stig Hiiemäe, Maribel Lusik, Maribel Tuisik, Mia Vaik, Kaspar Padumets, Anni Alamaa, Jan-Erich Kõnnussaar, Loore-Eliis Ammusaar, Steven-Markus Teor, Maribel Malm. Õpetaja Marge Mölder. Foto: Are kool.

Sauga põhikooli 1. klass. Esimene rida vasakult: Roland Tali, Ken-Martin Kuuskla, Oscar Lepiku, Lisandra Ellik, Sten-Erik Paalvelt, Algis Kišunas, Risto Lilletai, Erleen Pärn, Hugo Maasikas, Roco Maasikas, Enrico Lääts. Teine rida vasakult: Markus Kask, Rico-Robin Valgepea, Andreas Kaljusoo, Hanna Delisa Guff, Henri Voogre, Looa Sang, Loore-Lee Valgepea, Renar Kangur, Lisanna Sinisalu, Neleliis Roomere, Raidon Peenoja. Klassijuhataja: Silja Heinsalu. Foto: Sauga põhikool.

Tori põhikooli 1. klass traditsiooniliselt kooli parki istutatud kasepuu juures. Esimene rida (vasakult): Taivo-Rain Huik, Henri Tõnismäe, Kervin Tarn, Karel Jõendi. Teine rida (vasakult): Rein Õun, Erast Didier, Ketlin Kruusmägi, Helena Sooniso, Andri Hermas, Raili Kurm, Johanna Vinkler, Eliise Prikk, Oliver Müller, Mariliis Usin, Lili-Hanna Põlluäär, Ruudi Kallaste, Ander Lumijõe, Marlon Mitt, Noraliisa Rõigas, Sandra Kast. Klassijuhataja Tiina Tominga-Ergezinger, abiõpetaja Tiina Liiv. Foto: Ülo Soomets.

Pärnumaa aasta noorsootöötaja on Are avatud noortekeskuse juhataja Pille Kuusik

Pärnumaa Omavalitsuste Liit valis maakonna parimad haridustöötajad ning rõõm on teatada, et aasta parimaks noorsootöötajaks on Are avatud noortekeskuse juhataja Pille Kuusik. Pille on töötanud Are avatud noortekeskuses juhataja-noorsootöötajana 2014. aastast. Pille Kuusik on Tori valla esindaja Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduses, olles seetõttu oluliselt kaasa aidanud nii valla noorsootöö arengule kui noorsootöölase info jagamisele ning noortega tehtava töö väärtustamisele.

Oma igapäevatööd teeb Pille Are avatud noortekeskuses, mis on saanud tänu tema eestvedamisele piirkonna noorte jaoks oluliseks keskuseks. Noorte tegevustesse kaasatakse kogukonda, teisi noortekeskuseid ja partnereid nii vallast kui väljaspoolt. Pille Kuusikul on suur roll koostöövõrgustiku loomisel, ta oskab hinnata noorsootöö tugisüsteemi tähtsust.

Pille ja tema meeskonna algatusel ja eestvedamisel tegutsevad Are noortekeskuses huviringid, osaletakse mitmesugustes projektides, toimuvad uued töötod ning palju avatud noorsootöö tegevusi. Pille on noortele ja kolleegidele eeskujuks nii töös kui isiklikus elus. Ta on südamlilik, hea kuulaja ning oskab tänu suurele kogemusele pingelisi situatsioone rahulikult lahendada. Ta oskab motiveerida noori hindama oma võimalusi ja oskusi, et elus hakkama saada. Pille hindab kõrgelt meeskonnatööd

Pille Kuusik

ning on alati valmis osalema ja oma panuse andma.

Pille Kuusik osaleb Tori valla noorsootöö koostöörühmis, mille tulemusena on käivitunud kaks innovaatilist tegevust erinevates valla piirkondades: „Soundworld“ ja IT-labor. Pille osales Tori valla esimese noortepäeva korraldusmeeskonnas.

Pille Kuusik tegutseb 2017. aastast Noorte Tugila programmi raames noorsootöötajana, aidates neid 15-26-aastasi noori, kes oma elus teelahkmel seisavad. Tänu Pille tööle on väga palju valla noored saanud õigel ajal tuge ja abi, et oma eluga edasi minna.

Palju õnne Pille Kuusikule tunnustuse eest! ☺

VÄÄRIKAT PULMA-AASTAPÄEVA TÄHISTAVATEL PAARIDEL PALUTAKSE ENDAST TEADA ANDA

Vallavalitsus ootab teavet abielupaaridest, kel on sel aastal täitunud või täitumas 50 abieluaastat või 5-aastase sammuga kuldpulmale järgnevad pulma-aastapäevad (nt 55., 60., 65. jne) ning kelle praegune registreeritud elukoht on Tori vald.

Palume hiljemalt 21. oktoobriks teada anda abielupaari ees- ja perekonnanimed, abielu registreerimise kuupäev, postiaadress ja kontaktandmed telefonil 445 1881 või meiliaadressil tori@torivald.ee. Väärikat pulma-aastapäeva tähistavaid paare ootab kutse austamispäevale.

TORI VALLA ETTEVÕTJALE

7. oktoobril kell 13.00 toimub Tori rahvamajas Tori valla ettevõtjate päev.

Kavas:

- vallavanem tutvustab Tori valla lähiaja arenguid,
- kuulatakse ettevõtjate ootusi kohalikule omavalitsusele,
- külas on Tartu Ülikooli professor ja Eesti Eelarvenõukogu esimees Raul Eamets,
- vallavanem pakub lõunasööki.

Vallavalitsus ootab osalema meie valla ettevõtete esindajaid.
Info ja registreerimine: Kaie Toobal, telefon 505 8426
e-post kaie.toobal@torivald.ee

Beebid said nautida lusikapidu

LIINA LELOV-AASMAA

LASTEKAITSENÕUNIK

„Lapsed on kodu peegel. Eeskuju on parim vahend õpetamiseks, kasvatamiseks. See on kindel vahend ja see seab meile suure vastutuse uute inimeste kui tulevikuloomuste kasvatamisel. Palve, mida

teile tahan edastada, on see, et olge igati toeks ja eeskuju vääriliseks isaks-emaks oma lastele. Laske neil endil otsustada, aga näidake ise eeskuju, et neil oleks lihtsam ise otsustada.“ Selliste õpetlike sõnadega alustas 28. augustil Sauga avatud noortekeskuses Tori valla viiendat lusikapidu volikogu esimees Enn Kuslap. Peost said osa beebid, kes

olid sündinud ajavahemikul 1. jaanuar – 30. aprill 2019. Lisaks traditsioonilistele sõnavõttudele ja tervitustele astusid toreda kavaga üles Jännesselja lasteaia laululapsed õpetaja Nelli Vadami juhendamisel. Lapsed sünnivad siia ilma oma näo ja teega, aga kasvavad läbi vanemate silmade ja toetavate käte. Palju õnne ja edu teile selles, kallid lapsevanemad. ○

Lusikapidu. Foto: Kristhel Vaht

Sindi muuseumil on uus juht

KATARIINA VAABEL

KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Sindi muuseumi uus juhataja on alates 1. septembrist Aita Puust, kes on varasemalt 40 aastat töötanud Tori raamatukogus. „Juba täna registreerin ühe ekskursiooni,“ ütleb Aita, kes on loo tegemise ajaks vaid teist päeva tööl. Kuigi Aita ei ole hariduselt ajaloolane, on tema taust siiski valdkonnaga seotud. Nimelt on ta tegelenud väga pikalt Tori koduloo uurimise, populariseerimise ja digiteerimisega. Ta on korraldanud neljal aastal

Tori piirkonna teematist kohalikku mälumängu, teiste asutustega ühiselt koostanud õppematerjali „Kodulooline töövihik Tori põhikooli 1. kooliastme õpilasele“ ning viinud läbi loendamatul hulgal grupiekskursioone, tutvustades Tori rikkalikku ajalugu ja alevikku. Tori raamatukogugi on ajalooliselt Aitaga seotud: selle asutas tema vanaisa vanaisa. Küsimusele, miks otsustas naine sellise muutuse ette võtta, vastab ta inimlikult: „Olin eelmises töökohas juba nii kaua, et müür tuli ette ja tuul hakkas vastu puhuma.“ Ta lisab, et kandideerimisele utsitasid

ka sõbrannad. „Nüüd on au mul siin seda kohta täita.“ Uuele juhile annab väga palju juurde Tori ajaloo läbi ja lõhki tundmine. Aita sõnul paelub teda väga ka Sindi linna ajalugu, mis on peamiselt seotud tööstuse, paisu ja kooliga. „Sindi ja Tori ei ole teineteisest väga kaugel, kokkupuutepunkte on palju, ka kihelkond ja jõekallas on üks.“ Aita Puustil ei ole plaanis muuseumi toimimises midagi kardinaalselt ja kiiresti muuta. „Väärtustan vana ja proovin seda kõigepealt,“ selgitab Aita. Sindi muuseumi traditsioonilist ajalooklubi on plaanis jätkata ning uuest kokkusaamisest teavitatakse asjaosalisi ja uusi huvilisi peagi. Uus muuseumi juht lisab: „Ajaloomuuseumis on kõige olulisem lugu, mille sisse kuulajad saavad minna. See teeb kogu ajaloo huvitavaks. Olete oodatud igast valla ja maakonna nurgast meile ja Tori muuseumile külla!“ Sindi muuseumis jätkab ka Kiki Pärnpuu, kes on seal töötanud viis aastat. Kiki korraldas muuseumi tööd aprillist septembrini ning on nüüd Aitale abiks ja toeks. Varem on Kiki töötanud loomaarstina,

kuid kõik, kes on Kiki ekskursioone või lugusid kuulanud, teavad, et tema tõeline tugevus on see, millega ta praegu tegeleb. Naise enda sõnul just see teda ka huvitab. Näiteks valis ta juba ülikooli ajal lõputöö teemaks „Eesti Vabariigi aegsed naisveterinaarid“. Ajaloopisik on talle kodust ja vanematelt kaasa antud. Just Kiki Pärnpuu oli au avada endise Sindi töölisnoorte keskkooli hoone lammutamisel leitud ajakapsel, mis oli olnud maja nurgakivis 1962. aasta 11. juunist alates ja on nüüd Sindi muuseumis hoiul. Kapsel leiti 17. augustil, selles on väga hästi säilinud omaaegne akt nurgakivi panemise kohta. Akti on muuhulgas lisatud toona kooli lõpetanute ja abiturientide nimed. Veel olid kapslis 9. juunil 1962 välja antud ajaleht Pärnu Kommunist ja 10. juuni kuupäevaga Noorte Hääl, Rahva Hääl, Sovetskaja Estonija ja Pravda, samuti tolleaegsed kopikad, mis leidmise hetkeks juba üsna oksüdeerunud välja nägid. Kogu materjali on võimalik Sindi muuseumis näha, pildid kapslis leidunud on üleval ka valla kodulehe pildigaleriis. ○

Fotol vasakult Kiki Pärnpuu ja Aita Puust. Foto: Katariina Vaabel

Tori lasteaed valis möödunud õppeaasta tegijad ja toetajad

JEVGENIA POLKOVNIKOVA

TORI LASTEIAIA ÕPPEALAJUHATAJA

Igal õppeaastal valib Tori lasteaia personal tunnustamiseks endi seast aktiivse aasta tegija. Heale kootööpartnerile antakse välja aasta toetaja tiitel. Eelmise õppeaasta tulemuste põhjal said aasta tegija tiitli koguni kaks inimest – muusikaõpetaja Marika Pähkel ja õpetaja abi Ülle Ivanova. Kolleegid tunnustasid õpetaja Marikat sõbralikkuse ja mitme suurürituste (joulukontsert Tori kirikus, laulu-

ja tantsupidu) korraldamise eest. Õpetaja abi Ülle sai tunnustuse oma vastutulelikkuse, lahkuse, töökuse ja abivalmiduse eest. Samuti peeti meele kahte kootööpartnerit, kellest üks on Tori muuseumi juhataja Lea Puust. Lea korraldas leivanädala raames lastele vahvaid muuseumitunde. Teine aasta toetaja tiitel läks aktiivsele lapsevanemale Jorma Jürimäele. Jorma on aidanud mitme remondi- ja parandustööga nii oma rühma kui ka kogu lasteaeda. Suur tänu kõikidele tegijatele ja toetajatele! ○

Aasta tegijad ja toetajad (vasakult): Marika Pähkel, Ülle Ivanova, Jorma Jürimäe, Lea Puust. Foto: Jevgenia Polkovnikova

Are kool käis esimesel õppenädalal laagris

LEELO LUSIK

ARE KOOLI ÕPETAJA

Are kool jätkas eelmisel aastal alustatud traditsiooni – kooli esimesel nädalal veedeti kaks viimast päeva koolikeskkonnast väljas laagris. Neljapäeva hommikul veeti õpilased bussidega Volla külla Märta tallu. Selle talu pererahvas – Birgit Tasso ja Andres Närep koos laste Oscari ja Marthaga on fantastiliselt kannatlikud. Juba teist aastat järjest on nad nõus oma koduõuel kaks päeva kannatama tervet koolitait laps koos õpetajatega. Aitäh teile selle eest! Päeva lükkas käima meie endine sotsiaalpedagoog Kristi koos abilistega. Selle kooliaasta märksõna on koostöö, seda pidime ka laagris kogu aeg praktiseerima. Iga klass pidi omale püstitama telgi, suuremad abistasid väiksemaid ja lõunaks oli kõigil magamiskoht olemas. Seejärel tegid klassijuhatajad esimese KiVa teemalise klassijuhatajatunni. Ning juba kuulutati korisev köht lõunatundi. Loodushoidlikult oli lastel vaja kaasa võtta oma sööginõud ja peale sööki need ära pesta. Seega tekitasime me laagri jooksul plastikjätmeid võimalikult vähe. Pealelõunase maastikumängu käigus pidid lapsed looduses orienteeruma ja klassiga koos erinevaid ülesandeid täitma. Tagasi laagriplatsile jõuti alles õhtuooteks. Vahepealsel vabal ajal oli võimalik vibusid lasta,

klubi Poseidoni juhendamisel jalgpalli mängida ja trikke õppida ning noortekeskuse plaanidest osa saada. Õhtusöök tuli lastel omale ise teha – vorst puuorgi otsa ja lõkkel soojaks. Salatit ja kringlit sai juurde näksida. Väsinud mudilased pugesis peale õhtusööki magamiskottidesse sooja. Suurematel alles siis põnevaks läks – korraldati öist orienteerumist ja lipumängu. Õõrahu saabus alles kella kahe ajal. Järgmisel päeval oli äratus kell kaheksa ja peale hommikusööki viis raamatukogu juhataja Malle läbi Mättamälumängu. Võistkondi oli palju ja küsimused vahvad. Võitjavõistkonnad said autasuks arbuusi. Eelmisel päeval õpiti maastikumängul tantsu ning mõninga harjutamisega pandi kogu kool kokku tantsima. Are kooli laps on tantsulaps! Nii see päev lõunasse jõudiski. Kuna taevaskiskus tumedaks, siis pakiti asjad kiirelt, telgid kokku ja juba tervitaski meid tugev rajuhoog. Laagri lõpetamine toimus vihmavarjus kõõgiruumi katuse all külj külje kõrval. Tegime suure aplausi pererahvale ja laagri korraldajatele Kristi Kivisaarele ning tema tegusatele abilistele, kes olid: Triini Viks, Ragne Kuldmaa, Reimo Ruul, Mari Kuusik, Egert Siigur, Karl Kallaste, Ott-Joosep Lusik, Renno Räim ja meie üheksandikud. Sügav kummardus teile kõigile! Loodame, et see mõnus sügisene ettevõtmine jätkub ka uuel õppeaastal. ○

Mälumängu võitjad maiustamas. Foto: Are kool

Tori malevasuvi 2019

ERIKA NÕMM

NOORSOOTÖÖ NÕUNIK

Selleks aastaks on malevarühmade toimetamised lõppenud. Kokku osales piirkonna malevarühmades 81 tublit malevast, mõned noored töötasid ka mitmes rühmas ning tehtud sai päris palju. Peamiselt tegid malevlased heakorra- ja haljastustööd, korjati prügi ja hooldati mänguväljakuid, lisaks said uue kauni värvikihi bussiootepaviljonid Sindis ning aidati korraldada soomusrongi Wabadus saabumise sündmust. Sauga piirkonnas toimetasid malevlased aktsiaseltsi Nurme Turvas ja osühingu ASB Greenworld Eesti turbarabades. Toris pakkus malevlastele tööd kohvik Kuivarjutus. Rühmad korraldasid omal valikul

vabaaja tegevusi: käidi piknikutel, kinos, minizoo, seikluspargis ja ühistel kohtumisõhtudel. Are ja Tori rühmad osalesid Pärnumaa õpilasmalevate kokkutulekul Valgerannas. Õpilasmalev õnnestub tänu koostööle. Suured tänusõnad kõigile, kes te olite nõu ja jõuga abiks õpilasmaleva tegevuste korraldamisel: Kristjan Kullerkan, Jüri Puust, Mart Nõmm, Lisette Kandima, Kauri Mitt, Katrin Hansumäe, Piret Dreimann, Pille Kuusik, Kärt Pähkel, Kaialiis Roostalu, Helen Paluoja, Annika Peterson, Kaie Koolme, Reelika Rütüti, Argo Juske, Reeli Jantson ja MTÜ Pärnumaa Õpilasmalev, Sindi Kommunaal ning kõigile teistele abilistele, toitlustajatele jne. Arukat rahakulutamist malevlastele ning vahvat uut õppeaastat kõigile! ○

Vaba aja tegevus - airsoft. Foto: Andre Sassor

VALLAVOLIKOGUS OTSUSTATI

15. augustil

- Infopunktid:
 - Tammiste II uuringuruumi geoloogilise uuringuruumi taotlemisest. Eesti Killustik OÜ tegevjuhi Andrus Ossipi ja mäetööde juhi Ole Seini ettekanne.
 - Vallasekretär Siiri Jõeranna ettekanne valimiskomisjoni otsusest.
 - Mitte võtta vastu otsust „Are valla, Sauga valla, Tori valla ja Sindi linna ühinemislepingu muutmine“.
 - Võtta vastu määrused:
 - Koolilõuna toetuse kasutamise tingimused ja kord.
 - Koolieelsete lasteasutuste rahastamisel lapsevanema osalustasu määra kehtestamine.
 - Korteriühistute toetamise kord.
 - Tori valla 2019. aasta 1. lisaeelarve.
 - Muuta OÜ Sindi Vesi põhikirja.
 - Tuvastada Kilksama külas Vaheri tee katastriüksusega, Vaheri tee 13 katastriüksusega ja Vaheri tee 11 katastriüksusega piirneval reformimata riigimaal asuva keldri peremehetus.
 - Tuvastada Kilksama külas Eesti Vabariigile kuuluval kinnistul (Surju metskond 59 katastriüksus) asuva puurkaevu ja selle juurde kuuluva tuletorje veemahuti peremehetus.
 - Anda nõusolek Suigu külas asuva, Tori vallale kuuluva kinnistu (Mänguplatsi katastriüksus) Suigu Piirkonna Külade Kultuuriseltsi kasuks koormava hoonestusõiguse lõpetamiseks.
 - Võõrandada otsustuskorras Eesti Vabariigile tasuta Tori vallas Eametsa külas asuva Tori vallale kuuluva Lennujaama tee katastriüksuse jagamise tulemusena tekkiv ligikaudu 3,79 ha suurune Lennujaama tee L1 katastriüksus.
 - Taotleda Tori vallas asuvate, Eesti Vabariigile kuuluvate kinnistute (Sindi tee, Oore tee, Kilksama tee, Tori jaamatee ja Tammiste jaamatee) otsustuskorras tasuta võõrandamist Tori vallale teedevõrgu korrastamise eesmärgil.
 - Algatada detailplaneeringu koostamine Pulli külas Nasa kinnistul lasketiiru kompleksi planeerimiseks.
 - Tunnistada kehtetuks viis Tori Vallavolikogu 2018. aasta otsust (01.03.2018 otsus nr 42 „Isikliku kasutusõiguse seadmise taotlemine“, 01.03.2018 otsus nr 43 „Isikliku kasutusõiguse seadmise taotlemine“, 01.03.2018 otsus nr 49 „Vallavara omandamine“, 01.03.2018 otsus nr 50 „Vallavara omandamine“ ja 01.03.2018 otsus nr 54 „Vallavara omandamine“).
 - Infopunktid:
 - Finantsjuht Gülli Kaunissaare ülevaade 7 kuu eelarve täitmisest ja investeeringute hetkeseisust.
 - Vallavanem Lauri Luur vastas volikogu liikme Gerli Metsa arupärimisele seoses Pärnu mnt 27a ja Supluse tn ühiselamute tulevikuga.
 - Ülevaade Pärnu Lennuvälja rekonstrueerimisest. ○

Koolitee alustamise toetus

Tori vald maksab esimesse klassi minevatele lastele koolitee alustamise toetust. Toetust makstakse esimesse klassi astuva lapse vanema või lapse seadusliku esindaja vormikohase taotluse alusel. Toetus määratakse juhul, kui lapse elukoha andmed rahvastikuregistris on esimesse klassi astumise aasta 1. augusti seisuga Tori vallas. Taotlusi hakatakse menetlema pärast 1. augustit ja väljamakseid tehakse jooksvalt vastavalt laekunud avaldustele. Esimesse klassi mineva lapse toetuse suurus on 100 eurot lapse kohta. Toetust on võimalik taotleda lapse esimesse klassi astumise kalendriaasta lõpuni, taotluse blankett on kättesaadav valla kodulehel: www.torivald.ee/asjaajamisjuhised-ja-blanketid. Taotlused saata e-posti aadressile tori@torivald.ee või liina.lelovaasmaa@torivald.ee, paberkanjal taotlusi võtavad vastu piirkondlikud sotsiaaltöötajad või lastekaitsetöötajad. Küsimuste korral võib pöörduda lastekaitse-nõunik Liina Lelov-Aasmaa poole telefonidel 5368 2558 ja 442 0729 või e-posti aadressil liina.lelovaasmaa@torivald.ee. ○

VALLAVALITSUSES OTSUSTATI

14. augustil

- Korraldada riigihange „Tori valla Tammiste küla Tarekese tee ehitustööd koos tänavavalgustuse rajamisega“ ja kinnitada hanke alusdokumendid.
- Kinnitada riigihanke „Juurviljade ostmine Tori valla haridusasutustele“ edukaks ja kvalifitseerituks:
 - Osa 1 – Sindi piirkonna haridusasutused Horeca Service OÜ pakkumus kogumaksumuses 11 872.00 eurot (lisandub km);
 - Osa 2 – Tori piirkonna haridusasutused Horeca Service OÜ pakkumus kogumaksumuses 6399.50 eurot (lisandub km);
 - Osa 3 – Sauga piirkonna haridusasutused Horeca Service OÜ pakkumus kogumaksumuses 8901.00 eurot (lisandub km);
 - Osa 4 – Are piirkonna haridusasutused Horeca Service OÜ pakkumus kogumaksumuses 3646.50 eurot (lisandub km).
- Kinnitada riigihanke „Toiduainete ost Tori valla haridusasutustele“ edukateks ja kvalifitseerituteks:
 - Osa 1 — Liha ja liha tooted, munad Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 75 823.40 eurot (lisandub km);
 - Osa 2 — Piimatooted ja piim Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 83 968.40 eurot (lisandub km);
 - Osa 3 — Kala ja kalatooted Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 37 126.50 eurot (lisandub km);
 - Osa 4 — Pagaritooted Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 28 736.80 eurot (lisandub km);
 - Osa 5 — Kuivained Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 24 303.89 eurot (lisandub km);
 - Osa 6 — Puu- ja köögiviljad Horeca Service OÜ pakkumus kogumaksumuses 51 126.00 (lisandub km);
- Osa 7 — Konservid, kastmed, mahlad, õlid Osähing Rovertto pakkumus kogumaksumuses 25 219.96 eurot (lisandub km).
- Kinnitada heakorrald konkursi „Kaunis Kodu“ tulemused.
- Kinnitada ühe hajaasutuse programmist 2018 rahastatud projekti lõpparuanne ja maksta välja toetus.
- Väljastada ühed projekteerimistingimused.
- Anda välja ehitusluba Kurena külas Mäe kinnistule päikeseelektrijaama rajamiseks ja Tammiste külas Tarekese tee rajamiseks.
- Anda nõusolek Rütavere külas asuva Rolandi katastriüksuse riigi omandisse jätmiseks.
- Taotleda Tori valla kasuks isikliku kasutusõiguse seadmist Tohera külas asuvatele kinnistutele.
- Kinnitada projektis „Puuetega inimeste eluaseme füüsilise kohandamine“ osalenud 13 taotlust, 2 taotlust jätta rahuldamata.
- augustil
 - Võtta vastu määrus „Koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtmise ja väljaarvamise kord“.
 - Võtta vastu Tammiste külas Soovikusalu kinnistu detailplaneering.
 - Tunnistada kehtetuks üks ehitusluba.
 - Anda välja kolm ehitusluba, s.h Sauga alevikus ja Eametsa külas ühisvee- ja kanalisatsioonitrassi rajamiseks.
 - Anda välja neli kasutusluba.
 - Nõustuda Tammiste külas Miiia katastriüksuse jagamisega ja Kilksama külas asuva Surju metskond 48 katastriüksuse jagamisega.
 - Toetada Sindi linna Slaavi kultuuriühingu „Slavjanotska“ 25. aastapäeva ürituse korraldamist 600 euroga.
 - Anda välja korraldused ühe lapse lapsehoiu- ja eralasteaiateenuse rahastamise pikendamiseks ja ühe lapse

lapsehoiu- ja eralasteaiateenuse rahastamiseks.

28. augustil

- Teha volikogule ettepanek võõrandada Supluse 2 ja Supluse 4 majades moodustatavad korteriomandid 150 eurot/m².
- Tunnistada väikehanke „Tori Põhikooli IT riistvara kasutusrent“ edukaks ja kvalifitseerituks OÜ PT Mikro poolt esitatud pakkumus maksumusega 5186.16 eurot (lisandub km).
- Tunnistada pakkumuskutsega hanke „Tori valla liinidele vedaja leidmine“ edukaks ja kvalifitseerituks Presto OÜ poolt esitatud pakkumus:
 - Sauga 1 liin maksumusega 2.42 eurot üks liinikilomeeter;
 - Sauga 2 liin maksumusega 2.21 eurot üks liinikilomeeter;
 - Tori 1 liin maksumusega 2.33 eurot üks liinikilomeeter;
 - Are liin maksumusega 1.13 eurot üks liinikilomeeter.
- Tunnistada kehtetuks kaks ehitusluba.
- Anda välja kolm ehitusluba, s.h Sindi linnas Pärnu mnt 55a kinnistul postkontori hoone ümberehitamiseks raamatukoguks.
- Anda välja kaks kasutusluba.
- Muuta Eametsa külas asuva Väike-Vilja katastriüksuse sihtotstarvet ja määrata uueks sihtotstarbeks 100% elamumaa.
- Keelduda Eametsa külas asuva Viljapõllu katastriüksuse sihtotstarbe muutmisest.
- Kutsuda tagasi OÜ Sindi Vesi kolm nõukogu liiget.
- Kinnitada Tori Valla Raamatukogu haruraamatukogude ja välisteeninduspunkti lahtiolekuajad alates 01.09.2019.
- Suurendada 2019/2020 õppeaastal Tori Põhikooli 5. klassi õpilaste arvu 26 õpilaseini.
- Muuta Tori Vallavalitsuse 07.02.2019 määrust nr 2 „Tori valla lehe „Tori Valla Teataja“

Vallavalitsus külastab ettevõtteid

Augustis alustas vallavalitsus Tori vallas tegutsevate ettevõtete külastamist. Esimeseks visiidiks avas vallavalitsuse esindusele 13. augustil oma ukсед Sindis asuv 1993. aastast tegutsev pereettevõtte **aktsiaselts Pajo**, mis pakub trükiteenust. Trükikojas valminud liim- ja klamberköites kooliõpikud, töövihikud, ajakirjad, tootekataloogid, brožüürid ja muud paberile trükitud reklaammaterjalid eksporditakse 80% ulatuses Skandinaavia riikidesse. Firma aastakäive on umbes 5 miljonit eurot ja ettevõte on tööandjaks ligi 50 inimesele. Enamik töötajaid on pärit Tori vallast, mõned ka Pärnu linnast. Ettevõttel on oma töötajatele palju erinevaid boonuseid, muu hulgas näiteks sportimis- või liikumispaiga regulaarse kasutamisega otseselt seotud kulutuste hüvitamine, lisatasude

süsteem, ühisüritused. Eelmise

aasta detsembris renditi ettevõtte töötajate lasteürituse jaoks terve Pärnu Apollo kinosaal. Lisaks lasteüritustele korraldab aktsiaselts Pajo töötajatele suve- ja talvepäevi ning toetab osalemist kahe silla jooksul. Ettevõtte tegevjuht Minni Pajo leiab, et valla areng on firmale väga oluline. Kaunis, tuvaline ja rahulik ümbruskond on midagi, mida suurlinnad pakkuda ei saa. Piirkonna spordiväljakute, kergliiklusteede, mänguplatside jms väljaehitamine on ka ettevõtetele oluline, meelitamaks siia tublisid noori ja töökaid inimesi. Pajo märkis, et valla taristut tuleks arendada kaupade veoks sobilikumaks. Tööandjana panustab aktsiaselts Pajo ka kogukonna arengusse, toetades mitmeid kohalikke noortele ja lastele suunatud üritusi trükistega. Lisainfot aktsiaseltsi Pajo kohta saab veebilehelt www.pajoprint.ee. 27. augustil külastas vallavalitsuse esindus Nurme külas asuvat

väljaandmise kord“.

4. septembril

1. Kinnitada riigihanke „Tori valla Tammiste küla Tarekese tee ehitustööd koos tänavavalgustuse rajamisega“ edukaks AS Eesti Teed poolt esitatud pakkumus, mille maksumus ilma ettenägemata tööde maksumuseta on 47 509.29 eurot.

2. Korraldada riigihange „Tori valla Sauga teenuskeskuse ruumide koristusteenus“ ja kinnitada hanke alusdokumendid.

3. Tunnistada väikehanke „Tänavavalgustuse maakaabli uuendamine Sindi linnas, Tori vallas“ edukaks OÜ Foo-neks poolt esitatud pakkumus 6920.00 eurot.

4. Nõustuda AS-i Nurme Turvas vee erikasutusloa muutmise kohta tehtava otsuse ja vee erikasutusloa elnõuga.

5. Lugeda korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks kinnistu Sindi linnas, kus ei elata ja segaolmejäätmeid ei teki.

6. Sihtfinantseerida OÜ-d Sindi Vesi 133 962.50 euroga Tammiste küla Vesikaare tänava torustike ümberehitamiseks ja 4440 euroga omanikujärelevalveks.

7. Jätta Sauga alevikus Lauka tee 4, Tehnika tn 5 ja Tehnika tn 7 kinnistute keskkonnamõju strateegiline hindamine algatamata.

8. Anda välja 11 ehitusluba.

9. Anda välja 2 kasutusluba.

10. Koormata Sauga alevikus ja Eametsa külas asuvad, Tori vallale kuuluvad kinnistud isikliku kasutusõigusega OÜ Sindi Vesi kasuks seoses ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni-torustike rajamisega.

11. Kinnitada Tori Valla Raamatukogu töötajate koosseis.

12. Kinnitada Tammiste Lasteaia hoolekogu koosseis 2019/2020. õppeaastal.

13. Rahastada ühe lapse lapsehoiuteenuse kohatasu.

14. Nõustuda ansamblile „August Urr“ Urge vabaajakeskuse ruumide kasutusse andmisega. ○

www.nurmeturvas.ee. ○

Pärnu jõest toodi välja seal poolsada aastat lebanud laeva vrakk

Laevavraki väljatõmbamine. Foto: Ralf-Henry Kaas

Pärnu jões Paikuse osavalla ja Sindi linna piiril nn tindisaarte juures ligi viis aastakümnet lebanud laevavrakk sai augusti eelviimasel nädalal jõest välja toodud.

„Laevavraki eemaldamine jõest oli vajalik, kuna see rikkus loodus- ja elukeskkonda. See riivas silma ja varasemalt on olnud mitmeid vrakile otsa sõitmisi,“ selgitas projekti eestvedaja Ralf-Henry Kaas. Vrakki on püütud varemgi jõest välja tuua, kuid siiani edutult. Tänavu avanes sobiv võimalus, kuna jõe veetase langes piisavalt

madalaks. Kaas pidi koos sõpradega rassima paar nädalat, et 26 meetri pikkune, 5 meetri laiune ja ligi 20 tonni kaaluv laevarus jõest välja tuua, tükkideks lõigata ja vanametalli kokkuostu viia. Saksamaal 1928. aastal ehitatud mootorlaevast, mis kandis algselt nime Strande, ei olnud aastate jooksul palju järele jäänud, kuna peale aja olid seda rüüstanud ka inimkäed. Kunagi oli aga Strande, hilisema nimega Merkuri, tubli alus, mis on kümme aastat ka Virtsu-Kuivastu liini teenindanud (alates 1947. aastast). Laeva uppu-

mise ja tindisaarte juurde sattumise lugu on siiani ebaselge. Pärast vraki väljatoomist tuli raskete masinate rikutud jõekallas taastada. Kogu projekt sündis kodanikualgatuse käigus tegijate oma kulude-kirjadega. „Tuleb tunnustada eestvedajate pealehakkamist. Ei jäädud ootama ja kellegi kolmanda abi peale lootma, vaid aeti algusest lõpuni asjad ise korda – saadi kõik töödeks vajalikud load, kooskõlastused, tehnika ja meeskond,“ tõi esile vallavanem Lauri Luur. ○

Huvihariduse toetamine: lapsevanem eraldi garantiikirja Tori vallalt taotlema ei pea

Garantiikirja alusel tasub Tori vald õppekoha tegevuskulu vastavalt kooli pidaja poolt kirjalikult teatatud arvestuslike maksumusele ning erahuvikoolidega sõlmitud koostöökokkulepetele. Toetus kantakse kooli pidajale esitatud arvete alusel.

Tori vald on välja saatnud ühise garantiikirja Pärnu linnavalitsusele ja Põhja-Pärnumaa vallavalitsusele, millega garanteeritakse tasumine Pärnu linna ja Põhja-Pärnumaa munitsipaalhuvikoolides õppivate Tori valla (rahvastiku-

registri andmetel) õpilaste eest 2019/2020. õppeaastal. Erarahvikuolidega sõlmib Tori vald koostöökokkulepped, vastavalt nende poolt esitatud õpilaste nimekirjadele ning erarahvikuolide õpilaskoha arvestusliku maksumusele. Tori vald toetab erarahvikuole kuni 20 euroga kuus õpilase kohta.

Info: Erika Nõmm, tel 515 4337, e-post erika.nommm@torivald.ee. ○

Tori siidritalu pälvis tunnustuse

Osaiühing Tori Jõesuu Siidri- Ja Veinitalu saavutas üle-eestilisel konkursil „Parim mahetootja 2019“ teise koha. Talu tegeleb õuna- ja viinamarjakasvatusega ning on tuntust kogunud omavalmistatud siidrite ja muude jookidega. 2016. aastal võideti siidriga parima mahetoote auhind, möödunud aastal nimetas vallava-

litsus Tori siidritalu aasta parimaks ettevõtteks. Omanikud Karmo ja Veranika Haas on taluga tegelenud 2014. aastast. Konkursse parima mahetootja ja mahetoote leidmiseks korraldab maaeluministeeriumi tellimisel Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus koostöös Mahepõllumajan-

duse Koostöökoguga. Tänavused võitjad kuulutati välja 15. septembril Eesti vabaõhmuuseumis toimunud leivapäeval. Parimaks mahetootjaks tunnistati lihaviseid kasvatav osaiühing Vilsu Valgamaalt, kolmanda koha sai osaiühing Wilawander ehk Niliske mahetalu Harjumaalt. ○

SA Eesti Rahvuskultuuri Fond jagab stipendiume ja toetusi

Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond võtab kuni 15. oktoobrini vastu taotlusi stipendiumideks ja kultuuriprojektide finantseerimiseks 2020. aastal.

Stipendiume ja toetusi jagatakse 139 allfondist.

Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond toetab:

- üksikisikuid stipendiumidega õppe- ja teadustöök ning loominguliseks ja sporditegevuseks;
- organisatsioone toetustega eesti rahvuskultuuri arendamise, säilitamise ja edasikandmise seisukohalt oluliste projektide algatamiseks ja finantseerimiseks.

Esimest korda osaleb jagamisel kolm allfondi:

Härmatali fond, algatatud 2018. aastal Tiit Alliste (neiu-

põlvenimega Härmatali) poolt eesmärgiga toetada lastekirjanduse loomist, mis kannab edasi eesti rahva traditsioone ja tutvustab lastele eesti kultuuripärandit; Ilmar Oleski fond, asutatud 26. juunil 2019 Ilmar Oleski poolt eesmärgiga toetada noori ja võimekaid instrumentaliste klassikalise- ja džässmuusika alal; Valter Lengi fond, algatatud 2009. aastal Valter Lengi poolt eesmärgiga toetada Eesti üliõpilasspordi ajaloo uurijaid.

Jagamise info, allfondide nimekirja ning taotluse ankeedid leiata sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fondi kodulehelt www.erkf.ee. ○

Oktoobris toimub taas täiskasvanud õppija nädal

Andras koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga. TÕNi raames toimub erinevates Eestimaa paigus arvukalt täiskasvanuharidust populariseerivaid ning õppimisvõimalusi tutvustavaid tegevusi - loengud, õpitoad, näitused, avatud uste päevad, koolitused, ekskursioonid jms.

Täiskasvanud õppija nädalat alustatakse üle-eestilise õpistundmusega Õpitund. 11. oktoobril kl 11–12 õpib kogu Eesti. Sellel päeval kutsutakse täiskasvanuid üles õppima ja näitama, milliseid paindlikke võimalusi on õppimiseks ja enesetäiendamiseks. See on üleskute kõigile täiskasvanutele üle Eesti:

õppige koos kolleegidega, sõpradega või üksi enesearenduse eesmärgil midagi uut ja huvitavat. Õpitunnis osalejad saavad end registreerida ETKA Andras kodulehel www.andras.ee. Interaktiivsel kaardil on võimalik vaadata, millistes Eesti paikades sel päeval uusi teadmisi ja oskusi omandatakse. Õpitunnis osalejatel palutakse saata aadressile monica@andras.ee õppimisest pilt, video või kirjeldus, mida jagatakse ETKA Andrase, Terita ja koostööpartnerite Facebooki lehtedel. Osalejate vahel loositakse välja auhindu. Olge aktiivsed osalema õppimisega seotud üritustel ja Õpitunnis! Tegevused, millest osa võtta, leiad

täiskasvanud õppija nädala kalendrist <https://www.andras.ee/et/event-calendar>. Tori vallas TÕNi raames toimuvad sündmused on leitavad valla kodulehelt www.torivald.ee. ○

Tori Valla Raamatukogu direktor Ene Michelis: raamatukogu peab olema hubane nagu elutuba

Toimetis uuris augustist Tori Valla Raamatukogu direktori ametit pidanud Ene Micheliselt, mida uut on raamatukogude ühtse juhtimise alla koondamine kaasa toonud ja mis on tulevikus plaanis.

Milliseid muutusi raamatukogude ühinemine külastajatele kaasa toob või on juba toonud?

Vahest on kõige suurem muudatus see, et kõik valla raamatukogud peale Urge raamatukogu on nüüd lahti ka laupäeviti. Selle tingis asjaolu, et inimesed ei jõua tööpäeval raamatukokku. Tööpäeva õhtul on inimene väsinud ja peab sõna otseses mõttes raamatukogust läbi jooksuma. Nüüd saab ta külastuse nädalavahetusele planeerida, tuleb väljapuhununa ja miks mitte terve perega.

Juba selle poolteise kuuga on aktiivselt käima läinud raamatukogudevaheline laenutus (RVL). Kui näiteks Suigu elanik soovib lugeda Jo Nesbø kriminaalromaane, mida Suigus kohapeal ei ole, viime sinna laenutamiseks mõne teise raamatukogu eksemplari. Praegu ongi osa selle sarja raamatuid Sindist Suigusse viidud. Kui varem kasutati RVL-i üsna vähe, siis nüüdseks on juba kõik haruraamatukogud omavahel raamatuid vahetanud. Alati on võimalus soovitud raamat ka valla lähimbruse raamatukogust tellida, näiteks Paikusest või Pärnust. See teenus on külastajale tasuta.

Et inimesed saaksid tagastada raamatuid neile sobival ajal, on plaanis paigaldada tagastuskastid ka Suigu ja Tori raamatukogu lugejate jaoks. Teistes raamatukogudes on need olemas. Loodan, et omavahelise koostöö tulemusena korraldatakse raamatukogudes palju huvitavaid sündmusi ja neil käib rohkem rahvast.

Millised on sinu hinnangul raamatukogude ühtse juhtimise alla koondamise head küljed?

Eelkõige näen majanduslikku kokkuvõtet. Raamatute ringluse elavdamisega saab üksjagu kokku hoida tellimisrahadelt – praegu on olukord, kus ühed ja samad teabekirjandusteosed eri raamatukogudes lihtsalt seisavad. Ka perioodika tellimises näen kokkuvõtet – lähedal asuvates raamatukogudes ei pea käima ühed ja samad perioodikaväljaanded. Pean siinkohal silmas väikesele lugejaskonnale huvipakkuvaid erialased ajakirju.

Uhtlustus raamatukoguhoidjate töötasu – madalamad palgad tõusid, hakati väärtustama erialast haridust. Raamatukoguhoidja ei ole oma töös enam üksik. Vajadusel saavad töötajad üksteist asendada, mis ühe töötajaga asutuses pole enamasti võimalik. Asjaajamine on märgatavalt lihtsustunud – vallavalitsusel on kergem suhelda ühe kui kuue inimesega. On üks inimene, kes asutusi vajalikuga varustab ja seetõttu ei pea enam raamatukogu ust sulgema või väljaspool tööaega poodides käima. Muide, selleks, et teha valla raama-

tukogudele ring peale, tuleb sõita ligi 90 kilomeetrit!

Minu arust oli väga vajalik, et saime abivallavanem Jana Malõhi algatusel enne ühinemist kõikide Tori vallas töötavate raamatukoguhoidjatega kaks korda kokku. Ütlesin neil kohtumistel välja selle, kuidas mina seda asja näen, ja arvan, et mõnedki raamatukoguhoidjad, kes alguses olid ühinemise vastu, muutsid oma meelt.

Mis on uuel ametikohal seni kõige keerulisem olnud?

Ma ei ütleks, et see on kõige keerulisem, vaid kõige tähtsam ülesanne: saada kõik raamatukogu töötajad ühtse meeskonnana tööle. Saugas, Toris, Urgel ja Tammistes on tööl uued inimesed, ka Sindis on üks uus töötaja. Mulle on oluline näha, et töötajate silmad säravad. Augusti lõpus oli meil suurepärase võimalus koos Pärnumaa raamatukogutöötajatega külastada Oodit, hiljuti maailma parimaks tunnistatud Helsingi uut keskraamatukogu. Edaspidi hakkame iga kuu viimasel reedel enne maakonna koolituspäeva kokku saama, et omavahel rõõme ja muresid jagada. Seega on külastajatele kõik valla raamatukogud iga kuu viimasel reedel suletud. Tahan tänada vallavalitsuse töötajaid, kellelt olen hästi palju abi ja tuge saanud.

Millised on esseisvad väljakutsed?

Kindlasti Sindi raamatukogu kolimine ja sisseseadmine. Soovin, et sellest tuleks hubane ja mugav raamatukogu, niinimetatud avatud elutuba, nagu nägime Oodi raamatukogus. Oodis käib päevas 10 tuhat inimest ja kõik tunnevad ennast hästi, kusjuures ma ei näinud ühtegi turva-meest! Kohapeal väga palju raamatuid pole, sest suur osa on ringluses. Riigilid on madalad, et ka ratastoolis inimesed saaksid raamatud kätte. Kahjuks on Sindi raamatukogu kolimine edasi lükkunud, kuna ehitushange nurjus ja tuleb välja kuulutada uus hange. Loodame, et saame uude majja järgmisel kevadel.

Loodan, et kasvab külastajate arv. Väga oluline on see, et noored ja lapsed käiksid raamatukogus, mis eeldab koostööd kooliga. Tähtis on see, et inimesed teaksid, et raamatukogust saab peale raamatute ka koiksugu abi – raamatukogu töötab interneti- ja infopunktina, raamatukoguhoidja on alati valmis abistama. Raamatukogudes on WiFi, seal saab teha koopiat, printida, skaneerida jms.

Mida huvitavat toob sügis?

Oktoober on raamatukogudes kõige tihedam kuu, ees ootavad raamatukogupäevad ja täiskasvanud õppija nädal (TÕN). TÕN-i raames oleme planeerinud igasesse raamatukokku vähemalt ühe ettevõtmise. Jälgige reklaami raamatukogude Facebooki lehtedelt või valla kodulehelt, kohalikelt teadetetahviltelt või küsige raamatukogust. Kohtume raamatukogus! ○

Valla raamatukogutöötajad Oodi raamatukogus (vasakult): Anne Pusse, Malle Pajo, Anne Koppel, Viit Taml, Marie Pärkma, Ene Michelis, Rita Raudsepp. Pildilt puuduvad 1. septembrist tööle asunud Reelika Kullerkan ja Maarika Nõmm.

Jänesselja lasteaiaas peksti rukist

MARGIT BLEHNER

JÄNESSELJA LASTEAIA
ÕPPEALAJUHTAJA

Jänesselja lasteaiaas möödus augusti kolmanda kolmapäeva hommikupoolik oma viljapõllult rukist lõigates. Nimelt on eelmise aasta septembris külvatud vili valminud, rukkiterade hulka visatud lilleseemnetest lilled suureks ja värviliseks kasvanud ning paras aeg lõikuseks käes.

Sügisel lastega ehitatud aed tuli viljapõllu ümbert osaliselt maha võtta, et terariis-tadega hõlpsamini rukkikörteni jõuaks. Seejärel sai juba igauks ise proovida, mismoodi kõrred põllult kätte saada – kes sikutas, kes lõikas; kes jättis pika varre, kes ainult viljapea. Töö tegemiseks oli kasutusel erinevaid terariistu – nii sirpe, kääre kui isegi üks hekilõikur.

Viljapõllul kasvas rukki ja lillede kõrval ka parasjagu umbrohtu. See taimede koostul meeldis ühele kohalikule jänesele, kes meie rukkipõllu sisse omale õõbimiskoha tegi. Viljalõikuse tõttu peab ta nüüd endale ilmselt uue ulaluse leidma.

Aga lõigatud see vili sai. Püüdsime järgida meie vanavanemate tehtut - sidusime rukki viljakõrtega vihkudeks ja vihud ladusime hakkidesse, et ise tunnetada, kuidas vanasti selline töö käia võis. Hakid tõime veel samal päeval kuivamiseks ja terade lõplikuks valmimiseks lasteaia siseruumidesse. Soovijad said põllul kasvanud lilled vaasi tuua, muist jäi veel ka põllule.

Rukkipeks pakkus lastele suurt rõõmu. Foto: Jänesselja lasteaed

Kui rukis lõplikult ära kuivas ja rukkiterad juba pudenema hakkasid, võtsime septembri algupoole ette viljapeksu, et terad rukkipeadest kätte saada. Peksmisega tegelesid kõik innu ja hooga, sest seesugune materdamine pakkus vajaliku töö juures lastele ka palju lõbu. Soovijad said viljaterasid ka maitsta, mille tulemusel nii mõnigi tõdes, et see küll leiva maitsega ei ole.

Rukkipeksust jäi meil järgi päris suur

hunnik õlgi, mis on plaanis ära kasutada jõulupärgade meisterdamisel. Nii leiab kogu materjal kasutust ning midagi ei lähe raisku.

Edasi ootab meid ees teradest jahu jahvatamine, mida läheme tegema Kurgja talumuuseumisse, kasutades jahvatamiseks nende käsikivi. See on küll vaevarikas ja aeganõudev töö, ent tuleb sellegipoolest ära teha, et saadud jahust leivanädalal ise leiba küpsetada. ☺

sindiraamatukogu@torivald.ee.

16. oktoober kell 17.30 kohtumine Enn Hallikuga, teemaks raamatud sarjast “Meritsi läinud eestlaste lood”.

19. oktoober kell 12.00 esitleb Jaak Känd enda raamatut “Elevandid pasundavad unenägudes”.

Suigu raamatukogu. 12. oktoobril kell 12.00 Suigu seltsimaja kohvikus Madleen Simsoni loeng ja tervislike suupistete valmistamise töötuba. Koolitus on tasuta. Info Suigu raamatukogu telefonil 5306 0752.

Õppijaid oodatakse ka **Tori ja Urge raamatukogudes**, kuid nende plaanid alles täpsustuvad. Jälgige reklaami kõikide raamatukogude Facebooki lehtedel. ☺

Täiskasvanud õppija nädalal

Tori põhikoolis

Laupäeval, 12.10 kell 12.00-13.00
Tori kooli võimlas jumpingu treening seenioritele. Korraldab treener Kadi Ruumet. Treening toimub spetsiaalselt välja töötatud batuutidel. Selga sportlik riietus!

Esmaspäeval, 14.10 kell 17.00-18.00
Tori kooli kodundusklassis (kab 24) töötuba „Nippe rõivaste paranduseks“. Õpetab kooli majandusjuhataja Lili Jürisoo. Soovi korral praktiliseks tööks kaasa võtta näiteks parandamist vajava lukuga püksid või jope või katkise põlvega püksid.

Esmaspäeval, 14.10 kell 18.00-19.30
Tori koolis vestlusring elust Hispaanias. Vestlust juhib Hispaanias elanud kooli eripedagoog Olga Pallo.

Kolmapäeval, 16.10 kell 18.00-19.00
Tori kooli kodundusklassis (kab 24) seebi viltimise töötuba. Õpetab käsitööõpetaja Anne Rätsep. Õpime selgeks märgviltimise tehnika.

Raamatukogudes

Are raamatukogu

Individaalne arvutikoolitus. E-teenused, ID-kaardi, Mobiil-ID ja Smart-ID kasutamine:

12. oktoober kell 10.00-14.00;

15. oktoober kell 11.00-14.00;

17. oktoober kell 11.00-14.00.

Koolitajaks Malle Pajo. Vajalik eelregistreerimine telefonil 445 1865 või areraamatukogu@torivald.ee

Sauga raamatukogu

16. oktoober kell 18.00 kohvikuõhtu Sauga noortekeskuse kaminasaalis “Töö ja pere kõrvalt õppima - kuidas sellega hakkama saada”. Õpetatakse ka voltima salvrätte peolaula.

Sindi raamatukogu

15. oktoober kell 11.00-13.00 käsitöö õpiring, juhendab Sirje Ristikivi.

15. oktoober kell 17.00-19.00 Sindi gümnaasiumi õppekõõgis Alla Metsmaa koolitus “Suupisted soolaste rullidega”. Vajalik eelregistreerimine Sindi raamatukogu telefonil 445 1448 või

Märka õppimisest ja tööelust kõrvale jäänud noort!

Alates 2019. aasta jaanuarist jätkub Tori vallas Noorte Tugila programmi tegevus. See on võimalus 15-26-aastastele õppimise ja töötamisega hõivamata noortele saada tuge haridustee jätkamisel või tööelu alustamisel. Kogukonna- ja ühiskonnaelust eemale jäämise põhjus ega ametlikuks töötuks olemise staatus ei ole Noorte Tugilas oluline, oodatud on ka väikese lapsega kodused noored emad, oma eluteed muuta soovivad noored ja mistahes probleemidega noored.

Vahel on noorel inimesel iseeneses selgusele jõudmiseks vaja oma mõtteid jagada, leidmaks alustamiseks kindlustunnet. Tugilas saab noor arutada oma olukorda ja võimalusi neutraalsel seisukohal oleva noorsootöötajaga.

Tugila on osa Euroopa Liidu algatatud Eesti Noortegarantii riiklikust tegevuskavast, mille eesmärgiks on ühiskondlikult nõrgemas positsioonil olevate noorte võimalikult kiire õppima ja tööle aitamine. Tugila teeb tihedalt koostööd kohalike ja üleriigiliste asutuste ning organisatsioonidega. Noorsootöötaja saab noort aidata nii kontaktide leidmisel kui loomisel.

Mõnikord on noor inimese mõtetega suisa tupikusse sattunud ja tema motivatsioon on vähene või puudub hoopis. Emad-isad, vanavanemad, naabrid – märgake noori, kes ei õpi ega tööta, ja soovitage neil külastada Noorte Tugilat. Lisaks nõustamisele toimuvad noortekeskustes ka huvitavad ühisüritused.

Noortekeskuste Noorte Tugila programmi tegevuste elluviimist rahastatakse haridus- ja teadusministri kinnitatud ning Eesti Noorsootöö Keskuse poolt elluviidava ESF kaasrahastatud programmi „Tõrjutusriskis noorte kaasamine ja noorte tööhoi-vevalmiduse parandamine” raames. Noorte Tugila programmi viib ellu Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus.

Noorte Tugila üldine koduleht: www.tugila.ee; Instagram: [parnumaanoortetugila](https://www.instagram.com/parnumaanoortetugila); Facebook: Pärnumaa Noorte Tugilad; Noorte Tugila kontaktisik Tori vallas:

Pille Kuusik, telefon 518 4561, e-post areank@torivald.ee. ☺

Perelaager julgustas rääkima eesti keelt

SILJA JOON

INTEGRATSIiooni SA TALLINNA
EESTI KEELE MAJA EESTVEDAJA

23.-25. augustini toimus Jõõpres kogu-perelaager, kus osalesid Eesti pered, kel soov toredate ühistegevuste kaudu eesti keelt praktiseerida ja sõbruneda. Lisaks Pärnu peredele osalesid laagris pered Narvast, Kohtla-Järvelt ja Sindist. Sindi pereema Viktoria, kes viibis laagris koos kahe lapsega (üldse oli Sindist kuus osalejat) kirjutas tagasisidelehel, et laager oli

suurepärane, täitis tema ootused, paranes tema eesti keele oskus ning kasvas julgus eesti keeles rääkida. Samuti nentisid Sindi pered, et ollakse valmis edaspidigi integratsiooni teemalistes ettevõtmistes kaasa lööma.

Eesti keelt emakeelena mittekõneleva vanemaga peredele mõeldud laager oli jätk kevadel Pärnu keskraamatukogus nelja kuu vältel toimunud eesti keele kohvikule (mitteformaalse eesti keele õppe vorm).

Laagri toimumist finantseeris Integratsiooni Sihtasutuse Tallinna eesti keele maja. ☺

Tori langenud sõdurite mälestussammas - 30 aastat taastamisest

Olude sunnil on Toris riikliku iseseisvuse eest võidelnute mälestust jäädvustatud monumentaalselt kaks korda. Esimest korda tõusis langenud kangelastele mälestusmärgi püstitamine päevakorda kohe pärast Vabadussõja lõppu. Ettevõtmise eestvedajaks oli tookord Tori Punase Risti Ühendus, mille tollaegne eestseisus oli: esimees koguduse õpetaja Reitak, liikmed: J. Riis, Abet, Pill ja Kukk. Tegelik mälestussamba organiseerija oli J. Riis. Mälestussamba kavandi valmistas kujur Anton Starkopf, mis osutus organiseerijatele vastuvõetavaks. Mälestussammas valmistati Palamuse hallist graniidist. Samast kivist modelleeriti hiljem ka Palamuse ja Türi Vabadussõja mälestusmärgid.

Ausamba väljatahumine usaldati Tartu kiviraiujale A. Pärnale. See 6976 kilone kivitükk veeti Palamuselt 16 km Jõgevale sellekohase reega 16 raskepatarei hobusega. Jõgevalt läkitati kivi Sinti, kust ta 12,5 km jälle kahurihobustega Torisse kohale veeti. Mälestussamba kivitöö kestis 7 kuud 5 inimesega. Samba alla nurgakivisse paigutati klaaspurgiga vastav akt ja 52 langenud sõduri nimed. Mälestussammas kujutas kolmel trepiastmel asuvat üleni poleeritud obeliskitiivikut, mille ülemine ots moodustas 4-astmelise trepi. Samba esküljel oli Anton Starkopfi mudelite järgi valatud pronksreljeef, mis kujutas kaht sõdurit, kes kannavad langenud kaast. Selle all oli tekst: “1918-1920 aastal Wabadussõjas langenuile tänulik Tori kihelkond.” Selle all pronksreljeefis tammelehtedest pärg kahe läbitorgatud ristiasetatud mõõgaga. Sammas oli 4,5 m kõrge ja maksis 250 tuhat marka.

Püstitatud mälestusmärgi iga ei olnud pikk: peale II maailmasõda, 1945. aasta augustis, õhati monument nõukogude aktivistide poolt. Samba tükidki peenestati ja kühveldati silla betoonvalusse. Mälestust see ei kustutanud.

Vabadussõjas langenutele pühendatud mälestusmärgi taastamine muutus

aktuaalseks kaheksakümnendate aastate lõpus. Mälestuse jäädvustamine sai teoks Tori Muinsuskaitse Seltsi eestvedamisel. Taastamiseks vajalikud kulud kaeti Tori Näidissõvhoosi ja lahkete annetajate abil. Taastatud monument valmistati punasest graniidist. Kivi värvitooni muutus on põhjustatud ekslikust legendist, milles kõneldakse esimese mälestusmärgi punase graniitooriku toomisest Paju lahinguväljalt. See fantaasiarikas rahvalooming on kirjas voldikus, mis taasavamise päevaks trükiti. Originaal-detaillidest leidis kasutus kolme sõdurit kujutav pronksbareljeef, mis oli okupatsiooniaastatel varjul Nikolai Kõlvarti kodus Pärnus Rääma tänaval.

Taastatud mälestusmärk avati pidulikult ja õnnistati 30. septembril 1989. aastal.

Rohkem pilte valla kodulehel www.torivald.ee. ☺

Vabadussõja mälestussammas avamispäeval 24. juunil 1923. Materjalid Tori muuseumi arhiivist

Uus kooliaasta on alanud

HELI ALUMETS

SAUGA PÕHIKOOI
ÕPPEALAJUHATAJA

2019.-2020. õppeaastal õpib Sauga põhikoolis 192 õpilast. Koolimajas on iga viimnegi ruum hõivatud. Sellest sügisest lisandusid meie kooliperre uued õpetajad – sotsiaalpedagoog Jane Link, matemaatikaõpetaja Margit Rebane ning tööõpetuse õpetaja Eve Varik. Huviringidest alustavad tööd mudilaskoor, lauluring, pilliõppering, mudelismi-

ring, meediaring, matemaatika- ja nuputamising ning kokandusing. Koolis töötab pikapäevaväline, kus õpilased saavad kuni koolibussi väljumiseni aega veeta. Sauga põhikool osaleb aastatel 2019–2021 ka kahes Erasmus+ projektis.

Suve jooksul said uuendatud alumise korruse põrandad. Remont oli koolimaja kõrval asuvas kiviadas, mis nüüd koolisööklana tegutseb. Täiendavat infot Sauga kooli tegeviste kohta lugege meie kodulehelt aadressil www.saugakool.ee. ☺

PILTUUDIS: Kaitseväe pioneeripataljoni tehnikarühm rajas Tori alevikku ajutise jooksusilla üle Pärnu jõe, mille eesmärgiks oli toetada rahvusvahelist LINC2019 võistlust. 150 meetri pikkune ja umbes ühe meetri laiune sild ulatus Tori teenuskeskuse läheduses olevast ujumiskohast Tori põrguni välja. Sild pakkus võimsat elamust nii võistlejatele kui ka kohalikele elanikele, kes seda uudistama olid tulnud. Foto: Ülo Soomets

August Pulst 130: katseid luule alalt

TORI MUUSEUM

August Jüri p. Pulst, sündinud 14. jaan.1889a. Elukoht Tallinn – Merivälja, Kesktee 11-2. Katsete algus 1950. a. Tekstid koostatud peamiselt peast. Sisult:

- Tervitused, õnnitlused
- Järelhüüded
- Poemid
- Saatesõnad, kursused, ekskursioonid
- Mitmesugused
- Regivärsid
- Rahvakeelsed

Luule
*Luule, see ei tule tuulest
ega nõrgu nõia huulest.
Ei keedeta teda katlas, pajas
ega taota ka sepipajas.
Luule – see me elusisu,
tend vormib, kellel selleks isu.*

Meriväljal, 1950. a. Aug. Pulst

Pulstide sugu

*Kes teab kui vana on Pulst'ite sugu,
kes tunneb nende kõikide elulugu!
Kas on nende juured kauges Indias,
kus elanud olla kord eesti rahvas.
Kui nii, siis vana see sugu aasta
tuhandeid
ja rännanud on nad kaugeid teid.
Me teame, et Pulst'id sündind Sindi
Pullil
Seega Pärnujõe kauneil, kuldseil
kaldail,
kus igamees on püstitand omal koja
ja piirjooneks neil seal kaunis oja.
Eks Pullilt Sindi vabrik kätte paistab,
mis väharändajail paras etapp.
Ja ollagi siit Pulst'e läind mitu üle jõe
ning võtnud kaasa kes venna, kes õe.
Sintis tuntaks Pulste kui tubleid
töomehi
ja mitugi neist on tubleid meistrimehi.
Nii Heinrich Pulst ja August Pulst
on tuntud meistrid et rõõm ja lust.
Eks Heinrichil olnd lapsed Reinhold,
Hermann ja Aliis
ning Augustil tütar Hortense oli siis...*

Meriväljal, august 1955. a. Aug. Pulst

Tori Põrguliste jalgpallimeeskond on Pärnumaa kolmas

8. septembril Lihulas toimunud Pärnumaa meistrivõistlustel jalgpallis võitis meie valla meeskond Tori Põrgulised kolmanda koha. Tori Põrgulised pääses teise poolfinaali, kus pidi pärast 1:2 kaotust tunnistama Pärnu JK Vapruse paremust. Pronksimängus mindi lahingusse Lihula JK-ga ja võideti see kindlalt 3:0. Mattias Oga Tori Põrguliste meeskonnast oli üks turniiri parimatest väravaküttidest, lüües kokku neli väravat. Pärnumaa meistritiitli eest võitlesid Pärnu JK Vaprus ja Väandra JK Vaprus, Pärnu meeskond oli Vändrast üle ja tõi tiitli skooriga 2:0. Naiskondadest võitis Pärnu JK Vaprus Lõuna-Läänemaa jalgpalliklubi. Kokku võistles turniiril kaheksa meeskonda ja kaks naiskonda. ○

Pidulik päev

KALJU KIDRA
TORI SOTSIAALMAJA ELANIK

Sai Tori sotsiaalajas 3. septembril oma eeljuubelit peetud. Külalisi oli palju. Maigi aitas salati valmistada ja tordi tegi Helle. Grillisime ja ajasime juttu. Meie vabatahtlik fotoringi juhendaja tegi mulle kõige suurema üllatuse. Ta oli lastekaitsepäeval minust foto teinud ja kinkis selle nüüd mulle. Foto käis ka näitustel. Aitäh, Ülo! Mängisime täpsusviset: kolm ämbrit olid erineval kaugusel, ühe ämbri peal oli 1 komm, teisel 2 kommi ja kolmandal 3 kommi. Millisesse ämbrisse sulepalli viskasid, nimetu kommi said. Kõige rohkem komme sai kokku Marko Mitt. Hää päev oli, päike paistis, linnud laulsid ja ritsikad siristasid! Suur tänu Avele ja Maigile! ○

Tori põrgu vürstile mälestuskivi

HANS SOLL

Pea 100 a tagasi 1922. aastal sai alguse doktor Hendrik Andressoni tähelend jaoskonnaarstina Toris. Kolmekümendateks aastateks oli ta tõusnud oma ulatusliku tuntuse tippu. Tema kui targa arsti maine omandas legendi kaalu. Siinkirjutaja vanaisa ja dr Andresson olid sõbrad. Arst oli minu sünnikodus, alevist 3 km kaugusel Levi külas, sagedane küllaline. Peale arstitarkuse austasid Sollid Andressoni inimlikkust. Lugupidamine oli vastastikune. Mina isiklikult sain doktorilt eluks ajaks sügava austuse arstipositsiooni vastu. Mis on dr Andressoni haigele eksimatult õige diagnoosi panemise oskuse fenomen? Kahtlemata tuleb esikohale seada tema jumalast antud andekust. Ülikoolis õppides töötas Andresson professor Paldroki assistendina, lõpetamise järel

Dr Hendrik Anderssen. Foto: erakogu

Slavjanotška peab juubelit

NIINA MOZESSOV

Slaavi folklooriansambel Slavjanotška on loodud 1994. aastal ning lihtne matemaatika ütleb, et käesoleval aastal on tulemas 25. juubelisünnipäev. Ansambli eesmärgiks on jätkuvalt slaavi rahvamuusika ja rahvuslike traditsioonide säilitamine ja tutvustamine järeltulevatele põlvedele. Selle eesmärgi täitmiseks on koor korraldanud kalendritähtpäevadele pühendatud üritusi ja kontserte. Täna laulab kooris viisteist väarikas eas naist ja meest. Koori repertuaar koosneb peamiselt vene ja ukraina rahvalauludest ja rahvalaulude tööstlustest. Traditsiooniliselt kuulub laulmise juurde sageli ka liikumine. Eesmärgipärast tegevust toetab ka koori esinemisriietus, mis on vastavalt slaavi käsi-

aga loobus assistendikohast. Arstitöö kogemus oli tal ka Vabadussõjast, kus ta 1919-1920 teenis Kuperjanovi pataljonis. Kitsamalt erialalt oli dr Andresson naha- ja suguhaiguste arst, kuid täiendas end põhjalikult terapeudiks. Haigele õige diagnoosi panemist rõhutas ka tema tuntud ütetus: „Arst paneb haigele diagnoosi, rohud leiab Meie Matsi kalendrisabast.“ Dr Andresson selgitas: „Patsient tuleb teraselt ära kuulata: räägib tema kehakeel, hääleintonatsioon, silmad, see mida ta ütlemata jätab, aga siiski reedab. Tähtis on ka teada patsiendi tausta, mis haigus on ta vanemad põdenud, või millesse surnud, milline on kodu hügieeniline seisund jm.“ Stetoskoop ja kompamine olid ju tol ajal arstipraksises esimesel kohal. Siin maksab arsti professionaalne peentaju, seejärel astub sammu ette arsti „seismes meel“, mis oli meie kangelase vahedaim relv. Siin avalduski dr Andressoni eristumine madalama tunnetusläävega kutsekaaslastest, tuli ilmsiks tema anne, jumalik kingitus, mille omanikuks saavad vaid vähesed väljavalitud. Seda võimet toetasid muidugi teadmised – TÜ õppe kõrgtase. Meie doktor pani patsiendi uskuma ja usaldama arsti. Ilma usuta inimene terveks ei saa. Arsti sõnajõud on pool arstimist, kui mitte rohkem. Pea kõik omal ajal dr Andressonilt arstiabi saanud on lahkunud. Minu sugupuust ja põlvkonnast oleme onutütre Leiliga viimased. Ometi oli dr Andresson 1992-1940 jaoskonnaarstina, 1941-1944 eraarstina, 1944-1946 jälle jaoskonnaarstina ravinud suurt-suurt hulka torilasi ja kaugemalt tulnuid. Tal ei olnud rikast ega vaest patsienti, ta oli sotsiaalselt tundliku närviga rahvaarst. Arvan, et need paljud tervistunud on minuga samal meelele ja sooviksid talle mälestuskivi, kus oleks tahvlil lihtne tekst:
*Legendaarne arst
Dr Hendrik Andresson
1896-1958
Põrgu vürst (1922-1958) ○*

töötraditsioonidele lauljate endi käteröö. Slavjanotška kontsertturneed on toimunud peamiselt Eesti erinevates paikades. Osaletud on kõikidel laulu- ja tantsupidudel Slaavi Pärg, samuti festivalil Slaavi Valgus. Korduvalt on ansamblit kutsutud esinema Kuressaare merepäevadele. Raja taga on koor osalenud Smolenski folkfestivalil 2006. aastal, Praha folkloorifestivalil 2010. aastal ning 2018. aastal Lätis Vangazis toimunud festivalil Slaavi Pärg. Möödunud hooajal kutsuti Slavjanotška esinema Sillamäe linnapäevadele ning Paldiski linna 300. aastapäeva pidustustele. Folklooriansamblit Slavjanotška juhendavad Niina Mozessov ja Tõiv Tiits. **Juubelikontsert toimub 26. oktoobril kell 14 Sindi seltsimajas.** Kontserdil osalevad lisaks juubilarile sõbralikud külaliskollektiivid Sindist, Tallinnast, Pärnust ja Vangazist. ○

Folklooriansambel Slavjanotška.

Oktoobrist alustab ATKO bussifirma tööd uute gaasibussidega

Hillar Kohv küsib: 9. septembril sõitsin Pärnu bussijaamast kella 17.01 paiku väljunud liini number 40 bussiga Tori kooli ning kuna bussis oli meeletult umbne ja palav, küsisin bussijuhilt, kas tõesti ventilatsioon ei tööta. Vanahärrast bussijuht kehtitas õlgu ja ütles, et sõidab viimaseid päevi. Kuidas on lood ATKO firma bussidega Pärnumaal, kas nad jätkavad sõitu? Kas nimetatud õhtune liin number 40 jääb ikka Tootsini sõitma? **Vastab Andrus Kärpuk, MTÜ Pärnumaa Ühistranspordikeskuse juhataja:** vastavalt Atko Bussiliinidega sõlmitud lepingule alustab see bussifirma 1. oktoobril tööd kõigil oma liinidel täiesti uute, 2019. a toodetud ja Euro 6 heitmenormile vasta-

vate gaasibussidega. Busside varustus on samasugune nagu Pärnu linnaliinibussidel, s.h on nad varustatud õhujahutuse ja korraliku ventilatsiooniga. Bussid on vastandvärvides linnabussidega – valged bussid siniste õitega. See muudab nad linnaliinibussidest eristatavaks, kuid samas ikkagi sarnaseks, rõhutades linna- ja maaliinide ühtset logistikat ja piletitüsteemi ning keskkonnahoidlikkust. Vastavalt täna saadud kinnitusele on 11-st bussist 6 juba Eestis kohal ning neile paigaldatakse kassaseadmeid. Viis bussi saabuavad lähiajal. Õhtune liin nr 40 jääb Tootsini sõitma ka pärast 1. oktoobrit. ○

Sindi Rock tuleb taas

KATARIINA VAABEL
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Kuigi Sindi Rocki toimumispaik on paaril aastal olnud hoopis laululava, otsustasid korraldajad sel aastal, et juubeliüritus peab minema tagasi juurte juurde, sest ajalooliselt on Sindi Rock toimunud seltsimajas. „Sellisel saalil niisama seista lasta on patt,“ viitab korraldusmeeskond ühele Pärnumaa suurimale ruumile, kus üritusi korraldada. Tänavu on Sindi Rocki koostöös vallaga korraldavas kohalikest muusikahuvilistest vabatahtlikud: Maarja Burkett, Annika Burkett, Taavi Burkett, Anu Eischmidt ja Anu Pikk. „Valla infokanalites oli üleskutse rokihuvilistele ja nii me korralduseni oma tee leidsime,“ kirjeldab Maarja ning selgitab, et sama liikmeskond on ka varem Sindi Rocki korraldanud ja kohalik rakisündmus on neile alati tähtis olnud. „Oodatud on kõik, nii vanemad rokihuvilised kui ka nooremad, eriti tahaks huvi

Maadlusklubi Leo käis Soomes võistlemas

RAIGO PAULBERG
MAADLUSKLUBI LEO

23.-24. augustil toimus Turus järjekordne soomlaste maadluskuulsuse Kalle Mäkineni mälestusvõistlus. Osalejaterohkest turniirist võtsid osa nelja riigi sportlased (Soomes, Eestis, Norra, Venemaal). Turniir oli korraldatud nii, et osaleda said kõik, kellel vaid soovi, alates lasteaialastest kuni täiskasvanuteni välja (erinevad vanusegrupid). Võistluste peakorraldaja (ka sponsor, jümselt mõne aasta pärast juba võistluste maskott) oli Juha Kangasalusta, kelle hea eesti keele oskus meelitas kohale üle seitsmekümne maad-

Leo esindus koos võistluste peakorraldaja Juha Kangasalustaga. Foto: maadlusklubi Leo

leja erinevatest Eestimaa klubidest. Maadlusklubi Leod esindasid Robyn Paulberg, Carl Nilov, Mirelle Juninen, Brenet Juninen, Ramon Uibo, Tristjan Hansalu ja Lihulast (MK Leola) pärit Stefan-Lauri Mölder, tulemused olid järgmised:

Robyn Paulberg kuni 80 kg 1. koht;
Carl Nilov kuni 54 kg 2. koht;
Mirelle Juninen kuni 45 kg 3. koht.
Teised said seekord kogemuse võrra rikkamaks. Klubi poolt olin ise nõuandjana kaasas. ○

Tori valla lahtised meistrivõistlused discgolfis

AHTO SAAR
TORI SPORDIKLUBI MTÜ

7. septembril toimusid juba traditsiooniks saanud Tori valla lahtised meistrivõistlused discgolfis. Võistluse korraldas Tori Spordiklubi MTÜ koostöös DiscSport OÜ, OÜ Matogardi, Coca Cola AS-i ja Tori vallaga. Kosutavad ja maitavad saiaekesed tegea valmistas võistlejatele kehakinnituseks kohvik Kuuvarjutus. Tori discgolfi pargis läbi viidud võistlusele registreeris ennast kokku 51 võistlejat kolmes erinevas grupis. Meeste arvestuses alustas võistlust 36 meest, naisi registreerus 7 ja noori (2003. a ja hiljem sündinud) 8 võistlejat. Kuna Tori discgolfi 6-korviline rada polnud valmis niivõrd suurt hulka võistlejaid ära mahutama,

otsustas korraldaja lisada kaks ajutist korvi. Võistluse start pidi küll vihmasahmaka pärast veidi viibima, kuid kui taevass selgines, möödus kogu pikk võistluspäev ilusa ilma ja meeldiva õhkkonna saatel. Uued rajad ja korraldaja lisatud OB-alad andsid võistlusele lisaväärtust, mis paljusid kohaletulnuid end kokku võtma motiveerisid. Kokku läbiti 4 ringi 8 korviga rajal, kus raja PAR (norm visete arv) oli 24 viset. Seega pidi iga võistleja sooritama umbes 100 viset. Parimatel õnnestus vähemate visetega hakkama saada ja mõni pidi lausa 200 korda proovima. Võistluse lõppedes oli kõigil pikast päevast küll kerge väsimus, kuid kuna auhindu jagus peale esikolmikute loosiauhindade näol paljudele teis-

telegi, oli osalemine igal juhul väärt ettevõtmine. Meeste arvestuses võitis 16 viset alla raja PARi teinud Tarvo Tats, 13 viset alla PARi suutsid võistluse läbida kaks võistlejat: Jarmo Harjakas ja Ivo Linder. Ümberviskamise tulemusel järjestusid ka kohad vastavalt: Jarmole teine ja Ivole kolmas koht. Naistest tegi hea tulemuse, 6 viset alla PARi ja võitis esikoha Age Tihomirova, vaid ühe viskega Agele alla jäänud kohalik neiu Meeri Rätsep saavutas teise koha ning kolmandaks platseerus 4 viskega üle raja PARi Kaja Rebane. Noorte esikolmiku moodustasid: Mattias Buht, Ralf Marcus Rohltla ja Keiro Tarn. Suur tänu kõigile, kes osalesid, samuti neile, kes võistlusele öla alla panid! Kohtumiseni järgmistel võistlustel! ○

Discgolfi meistrivõistlustel osalejad. Foto: Andra Sömer

TEKSTIILIETTEVÕTE AS QUALITEX PAKUB TÖÖD RINGKUDUMISMASINA OPERAATORITELE.

Töö kirjeldus: trikotaažkanga valmistamine, kanga kvaliteedi kontrollimine.

Töö toimub kolmes vahetuses: 06.00-14.00, 14.00-22.00, 22.00-06.00.

Võimalik töötada nädalavahetusel.

Väljaõpe kohapeal.

Asume: Pärnumaa, Sindi, Pärnu mnt 50.
Lisainfot saab tel 442 6844, 442 6873.
E-posti aadress: qualitex@qualitex.ee

tehnoülevaatus

Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8-18, L 8-15
Telefon: 443 6990
protehno.ee/sauga

SÜNDMUSTE KALENDER

Laupäeval, 28. septembril

Kell 11-16 MAAL ELAMISE PÄEV, valla asutused ootavad külastajaid.

Teisipäeval, 1. oktoobril

Kell 15 Sindi sotsiaaltöökeskuses kohtumine Pärnu pimedate ühingu esimehe Silver Pulga ja abivallavanem Priit Ruuduga.

Kell 13.30 muusikapäev Sindi raamatukogus. Esineb Juhan Uppin.

Neljapäeval, 3. oktoobril

Kell 12 eakate päev Tori sotsiaalajas. Esineb kandlemees Sander.

Reedel, 4. oktoobril

Kell 17 eakate päev Sindi seltsimajas. Esinevad Ave Oja ja Kristel Reinsalu.

Laupäeval, 5. oktoobril

Kell 17 mälumäng „Vasta julgesti!“ Sindi seltsimajas. Pilet 2 eurot, õpilastele 1 euro.

Esmaspäeval, 7. oktoobril

Tori valla ettevõtjate päev. Info ja registreerimine: Kaie Toobal, telefon 505 8426, e-post kaie.toobal@torivald.ee.

Teisipäeval, 8. oktoobril

Kell 19 mälumäng Sauga raamatukogus.

Laupäeval, 12. oktoobril

Kell 18 Sindi seltsimajas SINDI ROCK 50. Pilet 10 eurot.

Neljapäeval, 24. oktoobril

Kell 14.30 tuleb Sindi sotsiaaltöökeskusesse abivahenditest rääkima Ligita Haavik OÜ-st Tervise Abi. Loengu kestus 1 tund.

Laupäeval, 26. oktoobril

Kell 11 Tori hoidiste minimess Tori rahvamajas. Osavõttust teata hiljemalt 21.10 tel 5690 8283 või nslnained@gmail.com.

Kell 14 Sindi seltsimajas Slavjanotška juubelkontsert.

Neljapäeval, 31. oktoobril

Kell 15-21 õuduste maja Sauga noortekeskuses. Lisainfo noortekeskuse Facebooki lehelt.

Vaata lisa www.torivald.ee/kalender

**4.oktoobril kell 17.00
SINDI SELTSIMAJAS**

EAKATE PÄEVA tähistamine

Esineb Ave Oja
Kristel Reinsalu

Pakutakse kohvi, teed ja kringlit

Sindi Naistliit Sindi Seltsimaja TASUTA

**3. OKTOOBRIL KELL 12
TORI SOTSIAALMAJAS
EAKATE PÄEV**

ESINEB
KANDLEMEES SANDER

Kohvilaud
TASUTA

**muu-
sika
Päev**

**1. oktoobril kell 13.30
Sindi raamatukogus**

Juhan Uppin

PÄRNU MAA

ROOSTEKAITSE KESKUS

SINU AUTO KINDEL KORROSIOONI KAITSE!

DINITROL

SAVI TN. 36 PÄRNU
TELEFON: 4440018
INFO@ROOSTEKAITSEKESKUS.EE
WWW.ROOSTEKAITSEKESKUS.EE

protsessi käigus töödeldakse:

- Ukse- ja aknamehhanismid
- Uste hinged ja ukseelukud
- Kere keevisõmblused ja liitmikud
- Elektriühendused ja akujuhtmed
- Esikapoti sisepinnad
- Amortisaatorite kinnitusplaadid
- Esipõrkeraua kinnitused
- Veermiku detailid
- Esitiibade sisepinnad
- Uste sisepinnad
- Tankimisluugi kinnitused
- Ukseliistud
- Pagasiruumi hinged ja lukustid
- Tagaluugi sisepinnad
- Kütusepaagi kinnitused ja torustik
- Tagatiibade sisepinnad
- Rattakoopad ja sisemised tiivaäred

Tori sotsiaalaja huviringid

puuetega inimestele, pensionäridele, psüühilise erivajadustega isikutele, töövõimetuspensionäridele, töötutele, üksikvanematele toimuvad vabatahtlike eestvedamisel huviringid.

8. oktoober kell 13: **LAUAMÄNGUDE RING**

- juhendab vabatahtlik Lille-Oie Joosepson

10. oktoober kell 10: JUTURING „**RÄÄGIME ELUST**“

- juhendab vabatahtlik Liivi Tõnissaar

15. oktoober kell 10: **FOTORING**

- juhendab vabatahtlik Ülo Soomets

17. oktoober kell 10: **LOODUSRING**

- juhendab vabatahtlik Aadi Saar

22. oktoober kell 13: **KÄSITÖÖRING**

- juhendab vabatahtlik Aneli Toht

24. oktoober kell 10: **KUNSTIRING**

- juhendab vabatahtlik Vaike Viileberg

29. oktoober kell 9: **KERLI KOKAKLUBI**

- juhendab vabatahtlik Kerli Kirsipuu

31. oktoober kell 10: **KODULOOTUND**

- juhendab Sindi muuseumi juhataja Aita Puust

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK

2. oktoobril alates 10.00
TORI SOTSIAALMAJAS
Eelregistreerimine
telefonidel 529 7216
ja 446 6980

Silmade kontroll 15€, prilliootajale tasuta!

Tori sotsiaalajas

juuksur 9. ja 30. oktoobril.

klassikaline massaaž.
Massöör Elena Simmo.
Helista ja lepi aeg kokku 5554 7692.

maniküür/pediküür
15. oktoobril ja 12. novembril. Vajalik eelregistreerimine tel 529 7216.

Maadlusklubi Leo kutsub trenni!

Treeningud toimuvad Sindi gümnaasiumi matisaalis.

Lisainfo: 5373 8859 või maadlusklubileo@gmail.com.

Huviringid Are avatud noortekeskuses ja Suigu noortetoas

Keraamikaring lastele ja noortele – teisipäeviti 15-18 Are huvikeskuses, kuumaks 10 eurot (materjalide tasu); 2 korda kuus neljapäeviti Suigu noortetoas, kuumaks 5 eurot (materjalide tasu). Juhendaja Külliki Pahlk.

Keraamikaring täiskasvanutele – teisipäeviti kell 18-20 Are huvikeskuses, ühe korra tasu 5 eurot; 2 korda kuus neljapäeviti Suigu seltsimajas, ühe korra tasu 5 eurot. Juhendaja Külliki Pahlk.

Judo – kolmapäeviti ja reedeti 15.30-17.00 Are huvikeskuses. Treeninguid viib läbi klubi Samuraj.

Jalgapall – esmaspäeviti, teisipäeviti ja neljapäeviti kell 17.15-19.30 (2 erinevat gruppi). Suveperioodil toimuvad treeningud Are kooli staadionil, talveperioodil Are huvikeskuse saalis. Treeninguid viib läbi klubi Poseidon.

Bändiring – Are huvikeskuses reedeti kell 15-16 – noored alates 2. klassist (pillide algõpe); kell 16-18 – noored alates 6. klassist – edasijõudnute bändiring. Juhendaja Heini Soobik. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Noorte võrkpall – Are huvikeskuses kolmapäeviti kell 15.30-17.00 – neid alates 4. klassist; kell 17.00-18.30 – noormehed alates 4. klassist. Treener Evelyn Pajula. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Robootika – alates oktoobrist Are koolis, päev on veel lahtine. Juhendaja Toomas Salus. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Alates 7. oktoobrist algab esmaspäeviti **Suigu seltsimajas joogatreening**.

Algas kell 19.00. Oodatud on nii kogenud kui ka uued huvilised olenevata soost ja vanusest. Treenerid on Marge ja Toomas Öunap. Ühe trenni maksumus 8 eurot. Info 5306 0752.

Are huvikeskuses teisipäeviti kell 18-20

KERAAMIKA TÖÖTUBA.

Juhendaja Külliki Pahlk.

Info 526 4292
Osavõtutasu 5 eurot.

Oti loovring – teisipäeviti 6. ja 7. tunni ajal Are koolis. Loovmuusika, foto- ja filmikunst. Juhendaja Ott Rõngas. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Gerda loovteraapia ring – 2 korda kuus alates oktoobrist Are huvikeskuses, 1 kord kuus Suigu Noortetoas. Meditatsioon, erinevad meisterdamisest koos Gerda Kristallitoaga. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Tänavatants – alates 16. oktoobrist Are huvikeskuses. Juhendaja Krete Kull (Black&Brown). Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

Kokandusring – reedeti kell 14-15.30 Suigu noortetoas; reedeti kell 16.00-17.30 Are huvikeskuses. Juhendaja Marek Sild (Pärnumaa Noorte Kokandusringid). Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

TORERING – 2 korda kuus teisipäeviti Are ANKis ja Are koolis. Ringis toimuvad TORE-programmi tegevused. Juhendajad Kaialiis Roostalu ja Karmen Leppoja. Osalejale TASUTA! Ring toimub huvihariduse ja huvitegevuse rahastuse toel.

ARE ANK ja SUIGU NOORTETUBA on avatud E-N kell 14-18 ja R kell 13-17 ja ootavad kõiki noori vanuses 7-26!

SINDI SELTSIMAJA

ROCK

Sindi

12. OKT. 2019
UKSED KELL 18:00 • PILET 10€

**SQUARE
THE BELKA
KÖÖMES
KOSMIKUD
THE TUBERKULOITED
DJ HOT N' HANDSOME
+ RAINER MEINART**

Õudustemaja

Sauga noortekeskus

SEE KORDUB TAAS!

Maja avatakse
kell 15.00-17.30 vanusegrupile 7-12 a.
kell 18.00-19.30 vanusegrupile 13-18 a.
kell 20.00-21.00 vanusegrupile 18+

31. OKTOOBER 2019
Lisainfo noortekeskuse facebookist

NB! Sisenemine omal vastutusel!!

Maal Elamise Päev Tori vallas 28. septembril

**Oma ukse avavad teile kell 11-16:
Tori vallavalitsus (Pärnu mnt 12, Sindi)**

- Are huvikeskus, noortekeskus, ja raamatukogu (Päriveri tee 17, Are alevik)
- Sindi seltsimaja ja raamatukogu (Pärnu mnt 44, Sindi)
- Sauga avatud noortekeskus ja raamatukogu (Pöösalinu 2, Sauga alevik)
- Tori rahvamaja ja muuseum (Võlli tee 4, Tori alevik)
- Tori raamatukogu (Virula 11, Tori alevik)
- Suigu raamatukogu (Tootsi tee 6, Suigu)
- Jõesuu külamaja (Orava tee 6, Jõesuu)
- Sindi muuseum (Pärnu mnt 26, Sindi)

**Olete oodatud Tori valda
külastama, elama ja töötama!**

Kohapeal info töö- ja elukohtadest.

Lisainfo: www.torivald.ee

SAUGA ANK HUVITEGEVUS 2019/2020

ESMASPÄEV

10.00-11.00 BEEBIKOO (1-3 AASTASED) (SAAL)
11.00-12.00 BEEBIKOO (0-12. KUUD) (SAAL)
16.00-18.00 FOTORING (MEEDIA LABOR)
16.30-18.00 SAUGA UNICORN SQUAD EHK TÜDRUKUTE ROBOOTIKA (SEMINARIRUUM)
18.00-19.30 NÄTTERING EHK LOOVUSRING (SAAL)

TEISIPÄEV

16.00-17.30 VÖRKPAAL (SPORDIHOONES)
16.00-17.00 SHOWTANTS (SAAL)
17.00-18.00 RAHVATANTS (SAAL)
17.00-20.00 DJ RING (MUSAURG)

KOLMAPÄEV

15.00-16.00 KERAAMIKA (KERAAMIKA KODA)
16.00-17.00 KERAAMIKA
16.00-18.00 KOKANDUS (GRUPP 1) (KÖÖK)
17.00-20.00 KITARR JA TRUMM (MUSAURG)
18.00-20.00 KOKANDUS (GRUPP 2) (KÖÖK)

NELJAPÄEV

16.00-17.00 SHOWTANTS (SAAL)
17.00-18.00 KARMOŠKA ALGAJATELE (KAMINARUUM)
17.00-19.00 MANDOLIIN (MUSAURG)
17.00-18.00 RAHVATANTS (SAAL)
18.15-20.00 KARMOŠKA EDASIJÕUDNUTELE
16.00-17.30 VÖRKPAAL (SPORDIHOONES)
18.00-19.30 NÄTTERING EHK LOOVUSRING (SAAL)

HUVIRINGID ON NOORTELE TASUTA

SAUGA ANK

INFO JA KÜSIMUSED 56951200

NOORTE RINGID TOIMUVAD HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSE TÄIENDAVA TOETUSE TOEL

TEATED

Ostan vanarauda, teie vana seisma jäänud auto ja muud põllumajandustehnikat. Viin ise ära. Hind kokkuleppel. Tulen kohale iga ilmaga. Tel 5851 7174

OÜ ETEST PR **ostab metsa- ja põllumaad**. Tel 504 5215, 514 5215; info@est-land.ee

Korstnapühkimine ja kütteseadmete remont. 5645 0529.

Soovin üürida 1- või 2-toalist korterit Sindis või Pärnus pikemaks ajaks. Tel 5562 7518 (Lea)

Pärnu Eliisabeti koguduse pühapäevakool alustab 29.09 kell 10.00 aadressil Nikolai 22. Ootame lapsi-noori vanuses 7-15 a.

Sindi sotsiaaltöökeskuses juuksur: 18. okt kell 9.00-13.00; 14. nov kell 9.00-13.00; 11. dets 9.00-13.00.

Tori valla eakate jõulupidu toimub neljapäeval, 5. detsembril Are huvikeskuses. ☺

INFO TREENINGUTE JA SPORTIMISVÕIMALUSTE KOHTA

Are piirkonnas: Kaialiis Roostalu, tel 5850 8537, e-post terve.are@gmail.com;
Sauga piirkonnas: Reelika Rüütli, tel 5695 1200, e-post saugaank@torivald.com;
Sindi piirkonnas: Jana Maloh, tel 525 9421, e-post jana.maloh@torivald.ee;
Tori piirkonnas: Andra Sömer, tel 5691 0009, e-post tori.spordiklubi@gmail.com ☺

Paar ootamatut tilka pükstes ei ole häbiasi – see on algus väga laialt levinud terviseprobleemile, millest avalikult ei räägita. Tule ja saa teada lahendustest ning aita ennast või oma lähedasi. Tutvustame ka pidamatustoodete riikliku kompensatsioonisüsteemi.

Tasuta infotunnid toimuvad 24.09; 29.10 ja 26.11 Pärnus aadressil Rüütli 47 kell 17-18. Etteregistreerimine tel 443 0230. MTÜ Inkotuba, www.kuivaks.ee.

Inkotuba

www.kuivaks.ee

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Johannes Eamets	26.05.1946–13.08.2019
Ain Erm	30.01.1953–24.08.2019
Helmi Haas	27.08.1924–02.08.2019
Leida Võigemast	23.05.1928–09.08.2019
Lehte-Katariina Prank	07.10.1930–10.08.2019
Liidia Šiškova	22.12.1938–23.08.2019
Aino Berg	29.06.1939–12.08.2019
Koidu Elmeste	27.11.1943–02.08.2019
Aili Lilletai	23.05.1954–15.08.2019

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori Vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi,
Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee

Toimetaja: **Piia Salundi**,
tel: 5855 7158, e-post: ajaleht@torivald.ee

Trükk: AS Pajo, küljendus: Karmen Vesselov

Toimetus ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ajaleht@torivald.ee

Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.

Laupäeval, 26. oktoobril kell 11.00 ootab Tori naisseltsing Lained kõiki

Tori rahvamaja Tori hoidiste minimessele.

10.00-11.00 Kogunemine ja oma laua ettevalmistamine.
11.00-11.15 Avamine
11.15-13.15 Hoidiste maitsmine ja retseptide jagamine
13.15-13.30 Auhinnad hoidistajatele
13.30-14.00 Kohv ja kook

Osalejatel kaasa võtta maitsmiseks koduselt valmistatud hoidiseid ja jagamiseks hoidise valmistamise õpetus. Hea, kui osaleja kaunistaks ka oma laua!

NB! Palume osalusest teatada hiljemalt 20. oktoobriks: Kaire 5690 8283 või nslined@gmail.com
Ootame rohket osavõttu!

Ettevõtmist toetavad: Tori Vallavalitsus, Tori Rahvamaja ja NS Lained, MTÜ Mailane

Tänavavalgustuse rikestest Are, Tori ja Sindi piirkonnas palume teatada otse hooldajale **meiliaadressil toririkked@prosystem.ee või mobiiltelefonile 5557 8664** (sõnum ei toimi). Sauga piirkonna riked: ELWO automaatvastaja 443 4929 või Enn Jaagor 505 3815.

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Joonatan Mitt	18.05.2019
Emma Pasioko	19.07.2019
Rosette Raadik	01.08.2019
Adeele Meidla	03.08.2019
Daniel Jan Martti Kalde	14.08.2019
Keron Ruul	14.08.2019
Esko Alfred Apell	15.08.2019
Melani Meidra	16.08.2019

STATISTIKAT

1.08.2019 – 31.08.2019 sündis 7 last, suri 9 inimest, saabus 34 inimest, lahkus 54 inimest, vallasiseselt vahetas elukohta 8 inimest.

01.09.2019 seisuga on elanikke vallas 11 817 (mehi 5864, naisi 5953).